

ALYTAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖ

ALYTAUS MIESTO ŠILUMOS ŪKIO SPECIALUSIS PLANAS

SPRENDINIAI

TPD Nr. S-RJ-11-24-582

PARENGĖ:

UAB „DAUGĖLA“

A. Smetonos g. 8-2

01115 Vilnius

El. paštas: daugela@daugela.lt

Projekto vadovas, atestato Nr. TPV 0110	Nerijus Gerdvilis	
Vykdytoja	Dr. Gaudenta Sakalauskienė	
Vykdytoja	Daina Radzevičienė	

2026 m.

TURINYS

TURINYS	2
1. BENDROJI DALIS.....	3
1.1. Pagrindiniai specialiojo plano tikslai.....	3
1.2. Pagrindinės specialiojo plano sąvokos	4
1.3. Specialiojo plano sąsaja su kitais teritorijų planavimo dokumentais bei svarbiausiais teisės aktais.....	7
2. SPRENDINIAI.....	10
2.1. Šilumos tiekimo teritorijų nustatymas.....	10
2.1.1. Centralizuotojo šilumos tiekimo (CŠT) teritorija.....	10
2.1.2. Konkurencinio šilumos tiekimo (KŠT) teritorija.....	11
2.1.3. Vietinio šilumos tiekimo (VŠT) teritorija	11
2.2. Išimties, galiojančios visoje planuojamoje teritorijoje.....	12
2.3. Šilumos ūkio finansavimo šaltiniai, priemonės ir įgyvendinimas.....	12
2.4. Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų nustatymas ir reglamentavimas	15
2.5. Teritorijų rezervavimas šilumos ūkio infrastruktūros objektams	16
3. SPECIALIOJO PLANO SPRENDINIŲ ATITIKTIS PLANAVIMO DOKUMENTAMS ...	18
4. KITOS APSAUGOS ZONOS IR RIBOJIMAI.....	20
5. GAMTINIS KARKASAS, SAUGOMOS TERITORIJOS, KULTŪROS PAVELDAS, VALSTYBINIAI MIŠKAI	26
6. VISUOMENĖS SVEIKATOS SAUGA	29
7. APLINKOSAUGINIŲ REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS	30
8. SPECIALIOJO PLANO GALIOJIMAS	32
BRĖŽINIAI	
1 brėžinys. Sprendiniai, M 1:15 000	
PRIEDAI	
1 priedas. Nekilnojamosios kultūros vertybės	

1. BENDROJI DALIS

1.1. Pagrindiniai specialiojo plano tikslai

Specialiojo plano keitimo pagrindas: Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2024 m. rugpjūčio 29 d. sprendimas Nr. T-264 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio specialiojo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“.

Planavimo organizatorius: Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktorius, adresas: Rotušės a. 4, LT-62504 Alytus, tel. +370 31555111, el. p. info@alytus.lt, puslapis internete www.alytus.lt.

Planavimo dokumento pavadinimas: Alytaus miesto šilumos ūkio specialusis planas.

Teritorijų planavimo rūšis: specialusis.

Teritorijų planavimo lygmuo: savivaldybės.

Planuojamos teritorijos: 3943,47 ha.

Planavimo tikslai:

- įgyvendinant Nacionaliniame pažangos plane nustatytus sprendinius ir priemones, suformuoti ilgalaikes savivaldybės šilumos ūkio modernizavimo ir plėtros kryptis, siekiant užtikrinti tvarų, saugų, patikimą ir nepertraukiamą šilumos tiekimą vartotojams pagrįstomis būtinosiomis sąnaudomis, neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai;
- suderinti valstybės, savivaldybės, energetikos įmonių, fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus aprūpinant vartotojus šiluma ir energijos ištekliais šilumos gamybai;
- reglamentuoti aprūpinimo šiluma būdus ir (arba) naudotinas kuro bei energijos rūšis šilumos gamybai šilumos vartotojų teritorijose;
- numatyti preliminaras investicijų apimtis, finansavimo poreikį ir finansavimo šaltinius į šilumos ūkio plėtrą ir modernizavimą.

Planavimo uždaviniai:

- plėtoti šilumos ūkio inžinerinę infrastruktūrą ir numatyti jos plėtrai reikalingas teritorijas;
- numatyti arba, vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis, nustatyti šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonas;
- esant poreikiui, numatyti motyvuotai pagrįstas konkrečias vietas ir plotus žemei visuomenės poreikiams paimti;
- numatyti šilumos ūkio inžinerinei infrastruktūrai funkcionuoti reikalingus servitutus;
- numatyti šilumos ūkio inžinerinės infrastruktūros statinių išdėstymą;
- numatyti atsinaujinančių išteklių naudojimo plėtrą;
- įvertinti esamą šilumos ūkio būklę, šilumos generavimo šaltinius, vietinių šildymo ir centralizuotų šilumos tiekimo sistemų apkrovas, šilumos nuostolius trasose, gamtinių dujų ir elektros tiekimo sistemų tiesimo kryptis bei galimumus, ilgalaikes Savivaldybės šilumos ūkio modernizavimo galimybes, atliktų studijų ir planų poveikį nustatytų energijos rūšies naudojimo teritorijų riboms, padidėjusį šilumos poreikį dėl naujai statomų objektų bei sumažėjusį ar perspektyvoje mažėsiantį dėl pastatų renovacijos ir šilumos taupymo priemonių įdiegimo;
- tikslinti aprūpinimo šiluma zonas ir jose numatytus reglamentus, atsižvelgiant į intensyviai vystomas naujas teritorijas, planuojamą užstatymo intensyvumą, numatomą centralizuotų šilumos tiekimo tinklų plėtrą, oro užterštumą, įvertinant atsinaujinančių energijos šaltinių integravimą, naudojamą kuro rūšį;

- reglamentuoti aprūpinimo šiluma būdus ir (arba) naudotiną kuro bei energijos rūšį šilumos gamybai šilumos vartotojų teritorijose;
- įvertinti galimybes skatinti atsisakyti taršių energijos šaltinių ar iškastinio kuro;
- numatytos teritorijos tinklų plėtrai pasiūlyti planuojamų teritorijų naudojimo, tvarkymo būdą, aplinkos apsaugos priemonės;
- numatyti kitus teisės aktais pagrįstus uždavinius.

Informacija apie strateginį pasekmių aplinkai vertinimą (SPAV) ir teritorijos vystymo koncepciją: Vadovautis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967, ir atlikti, jei planuojama plėtra atitinka Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ir 2 prieduose nurodytą veiklą. Teritorijos vystymo koncepcija rengiama.

Planavimo sąlygas parengė ir išdavė:

- Alytaus miesto savivaldybės administracija (REG28985479);
- Akcinė bendrovė LITGRID (REG28695820);
- Viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“ (REG28481526);
- Valstybinė miškų tarnyba (REG28459414);
- Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (REG28764866);
- Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos (REG28532366);
- Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (REG28969327);
- Aplinkos apsaugos agentūra (REG28878678);
- Akcinė bendrovė Telia Lietuva (REG28711870);
- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (REG28709039);
- Akcinė bendrovė „Energijos skirstymo operatorius“ (REG28435155);
- Akcinė bendrovė „Via Lietuva“ (REG28765871);
- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (REG28462830);
- Uždaroji akcinė bendrovė „Dzūkijos vandenys“ (REG2481350);
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (REG28628459);
- Lietuvos kariuomenė (REG28769746);
- Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija (REG28492063);
- Uždaroji akcinė bendrovė „Alytaus šilumos tinklai“ (REG28688530);
- Akcinė bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“ (REG28703815);
- Viešoji įstaiga Transporto kompetencijų agentūra (REG28898647).

1.2. Pagrindinės specialiojo plano sąvokos

Pagal Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymą:

Aprūpinimo šiluma sistema – organizacinis-techninis ūkio kompleksas, skirtas gaminti ir tiekti šilumą vartotojams, valdomas šilumos tiekėjo ir susidedantis iš šilumos perdavimo tinklo bei vieno ar daugiau prie tinklo prijungtų šilumos gamintojų.

Apsirūpinimo karštu vandeniu būdas – centralizuotai paruošto karšto vandens pirkimas iš karšto vandens tiekėjo arba šilumos karštam vandeniui ruošti pirkimas iš šilumos tiekėjo, o geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti – iš geriamojo vandens tiekėjo, arba individualus karšto vandens ruošimas jo vartojimo vietoje, naudojant pasirinktus energijos šaltinius (dujas,

elektrą, kietąjį ir skystąjį kurą, atsinaujinančius energijos išteklius) geriamajam vandeniui pašildyti iki higienos normomis nustatytos temperatūros.

Konkurencinis šilumos vartotojas – šilumos vartotojas, esantis šilumos tiekimo konkurencinėje zonoje, nustatytoje savivaldybės tarybos patvirtintame specialiajame šilumos ūkio plane, arba kitas Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos nustatytas šilumos vartotojas, suvartojantis daugiau kaip 1 procentą šilumos tiekėjo per praėjusius kalendorinius metus realizuoto šilumos kiekio. Šiems vartotojams šilumos kaina nustatoma individualių sąnaudų principu.

Nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojai – Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos, savivaldybių tarybų patvirtintuose sąrašuose numatytos įstaigos ar organizacijos, kurioms būtinas nenutrūkstamas aprūpinimas šiluma.

Nepriklausomas šilumos gamintojas – asmuo, gaminantis šilumą ir (ar) karštą vandenį ir parduodantis juos šilumos tiekėjui pagal šilumos pirkimo–pardavimo sutartį.

Pastato šildymo būdas – pastato projektavimo dokumentuose techniniu sprendimu nustatytas būdas pastato patalpoms šildyti, apimantis ir karšto vandens tiekimo sistemoje įrengtus šildymo prietaisus.

Pastato šildymo ir karšto vandens sistema – pastate įrengtas techninių priemonių kompleksas, skirtas į pastatą perduotai arba pastate gaminamai šilumai ir (ar) karštam vandeniui į patalpas pristatyti. Nuo tiekėjo tinklų ji atribojama pastato įvadu.

Šildymo sezonas – laikotarpis, kuriuo užtikrinama pagal higienos normas reglamentuota vidutinė vidaus patalpų temperatūra šildomuose pastatuose ir kurio pradžia ir pabaiga nustatoma savivaldybės institucijos sprendimu pagal statybos techniniais reglamentais apibrėžtą lauko oro temperatūrą, kuriai esant privaloma pradėti ir galima baigti nustatytos paskirties savivaldybių pastatų šildymą.

Šilumos dvinarė kaina – šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios dalies, mokamos už vidutinę šilumos vartojimo galią eurai už kilovatą per mėnesį, ir kintamosios dalies, mokamos euro centais už kilovatvalandę.

Šilumos įrenginys – techninių priemonių kompleksas, skirtas šilumai gaminti ir (ar) karštam vandeniui ruošti, perduoti, vartoti ar kaupti.

Šilumos įvadas – šilumos perdavimo tinklo atšaka, įskaitant pastato pirmuosius uždaromuosius įtaisus ir apskaitos prietaisus, jungianti pastato šilumos įrenginius ir šilumos perdavimo tinklą.

Šilumos perdavimas – šilumos pristatymas šilumnešiu šilumos perdavimo tinklo vamzdynais.

Šilumos perdavimo tinklas – sujungtų vamzdynų ir įrenginių sistema, skirta pristatyti šilumnešiu šilumą iš gamintojo vartotojams.

Šilumos punktas – prie šilumos įvado prijungtas pastato šildymo ir karšto vandens sistemos įrenginys, su šilumnešiu gaunamą šilumą transformuojantis pristatymui į pastato šildymo prietaisus. Daugiabučio namo šilumos punkto įrenginiai, būtini namo tinkamam eksploatavimui ir naudojimui, yra neatskiriama namo dalis ir šio namo butų ir patalpų savininkų bendroji dalinė nuosavybė, kurią draudžiama perduoti nuosavybės teise tretiesiems asmenims.

Šilumos tiekėjas – asmuo, turintis šilumos tiekimo licenciją ir tiekiantis šilumą vartotojams pagal pirkimo–pardavimo sutartis.

Šilumos tiekimas – centralizuotai pagamintos šilumos pristatymas ir pardavimas šilumos vartotojams.

Šilumos tiekimo licencija – dokumentas, suteikiantis licencijos turėtojų teisę verstis šilumos tiekimu nustatytoje teritorijoje.

Šilumos ūkio specialusis planas – savivaldybių specialiojo planavimo dokumentas, kuriame, įgyvendinant šilumos ūkio plėtros priemones, nustatomos esamos ir planuojamos naujos

šilumos vartotojų teritorijos, nurodomi galimi ir alternatyvūs šildymo būdai, savivaldybės šilumos ūkio plėtros ilgalaikiai tikslai ir uždaviniai, šilumos gamybos įrenginiai ir kurio tikslas yra tenkinti šilumos vartotojų poreikius pagrįstomis būtinosiomis sąnaudomis, neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai.

Šilumos ūkio priemonės – Vyriausybės tvirtinamame 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane nustatytus valstybės energetikos politikos pažangos uždavinius įgyvendinančios nacionalinių plėtros programų priemonės, apimančios ilgalaikės ir kompleksinės šilumos gamybos, bendros šilumos ir elektros energijos gamybos (kogeneracijos) bei šilumos perdavimo plėtros ir modernizavimo kryptių įgyvendinimo priemones valstybės teritorijoje.

Šilumos vartotojas (vartotojas) – juridinis ar fizinis asmuo, kurio naudojami šildymo prietaisai nustatyta tvarka prijungti prie šilumos perdavimo tinklų ar pastatų šildymo ir karšto vandens sistemų.

Šilumos vienanarė kaina – šilumos kaina, apskaičiuojama kaip pastoviosios ir kintamosios dalių suma ir mokama euro centais už kilovatvalandę.

Pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymą:

Atsinaujinančių išteklių energija – energija iš atsinaujinančių neišskastinių išteklių: vėjo, saulės energija, aeroterminiai, geoterminiai, hidroterminiai ištekliai ir vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, biodujos, įskaitant sąvartynų ir nuotekų perdirbimo įrenginių dujas, taip pat kitų atsinaujinančių neišskastinių išteklių, kurių panaudojimas technologiškai yra galimas dabar arba bus galimas ateityje, energija.

Biodujos – iš biomasės pagamintos dujos.

Biokuras – iš biomasės pagaminti degieji dujiniai, skystieji ir kietieji produktai, naudojami energijai gaminti.

Biomasė – biologiškai skaidžios biologinės kilmės žemės ūkio, miškų ūkio ir susijusių pramonės šakų, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, žaliavos, atliekos ir liekanos, įskaitant augalines ir gyvūnines medžiagas, taip pat biologiškai skaidžios pramoninės ir komunalinės atliekos.

Centralizuotas šilumos ar vėsumos energijos tiekimas – šilumos energijos garų, karšto vandens ar ataušintų skysčių pavidalu iš centrinio gamybos šaltinio pristatymas ir pardavimas vartotojams.

Šilumos siurblys – įrenginys, paverčiantis aplinkos ar geoterminę energiją aukštesnės temperatūros šiluma, naudojama pastatams šildyti ir (ar) karštam vandeniui ruošti.

Lietuvos Respublikos statybos įstatymas

Pastato atnaujinimas (modernizavimas) – statybos darbai, kuriais atkuriamos ar pagerinamos pastato ir (ar) jo inžinerinių sistemų fizinės ir energinės savybės ir (ar) kuriais užtikrinamas iš atsinaujinančių energijos šaltinių gaunamos energijos naudojimas.

Pastato energinis naudingumas – apskaičiuotas arba išmatuotas energijos kiekis, reikalingas patenkinti su įprastu pastato naudojimu siejamą energijos poreikį, įskaitant energiją pastato šildymo, vėsinimo, vėdinimo, karšto vandens ir pastato apšvietimo reikmėms.

Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymas

Inžinerinė savivaldybės infrastruktūra – šilumos perdavimo tinklai, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų, įskaitant paviršines nuotekas, tvarkymo inžineriniai statiniai, vietinės reikšmės keliai, kiti transporto statiniai, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas.

Neprioritetinė savivaldybės infrastruktūra – savivaldybės infrastruktūra, esanti

teritorijoje, kuri nepatenka į savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatytas prioritetinės plėtros teritorijas ir kurioje savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinės ir (ar) inžinerinės infrastruktūros.

Prioritetinė savivaldybės infrastruktūra – savivaldybės tarybos sprendimu pagal savivaldybės tarybos patvirtintus kriterijus pripažinta prioritetine ir (ar), atsižvelgiant į strateginio planavimo dokumentus, savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatytoms prioritetinės plėtros teritorijoms ir jų vystymui skirta savivaldybės infrastruktūra.

Savivaldybės infrastruktūra – socialinė savivaldybės infrastruktūra ir inžinerinė savivaldybės infrastruktūra.

Savivaldybės infrastruktūros plėtra – savivaldybės infrastruktūros projektavimas, statyba ir (ar) įrengimas kuriant naują savivaldybės infrastruktūrą arba didinant ir (ar) atkuriant esamos savivaldybės infrastruktūros pajėgumus.

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas

Inžinerinių komunikacijų koridorius – žemės juosta, skirta centralizuotiems inžinerinės infrastruktūros tiesiniams įrengti ir eksploatuoti.

Prioritetinės plėtros teritorijos – savivaldybės ir vietovės lygmens bendruosiuose planuose išskirtos urbanizuotos ir (ar) urbanizuojamos teritorijos (jų dalys), kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.

Urbanizuojamos teritorijos – savivaldybės ir vietovės lygmens bendruosiuose planuose numatomos kompaktiškai pastatais užstatyti teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatomais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Urbanizuotos teritorijos – pastatais užstatytos miestų, miestelių, kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Šiame specialiajame plane taip pat naudojamos sąvokos, kurios nėra tiksliai apibrėžtos Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Šio plano tikslams jos apibrėžiamos taip :

Ekologiškai švarūs šilumos šaltiniai – atsinaujinančiais energijos ištekliais pagrįsti šilumos gamybos įrenginiai, taip pat kiti šilumos gamybos sprendiniai, kurie pagal galiojančius Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktus priskiriami mažai taršioms arba nulinės taršos sprendiniams.

Individualus šilumos gamybos šaltinis – šilumos gamybos šaltinis, skirtas vienam ar keliems pastatams aprūpinti šiluma, valdomas ne šilumos tiekėjo ir neprijungtas prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklą.

Vietinis šilumos gamybos šaltinis (autonominė katilinė) – šilumos gamybos šaltinis, skirtas vienam ar keliems pastatams aprūpinti šiluma, valdomas šilumos tiekėjo ir neprijungtas prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklą.

1.3. Specialiojo plano sąsaja su kitais teritorijų planavimo dokumentais bei svarbiausiais teisės aktais

Specialusis planas parengtas vadovaujantis:

- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija;
- Nacionaliniu pažangos planu (2021-2030);
- Nacionaline atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija;
- Nacionalinė darnaus vystymosi strategija;
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija;

- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu;
- Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastuktūros plėtros įstatymu;
- Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymu;
- Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymu;
- Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu;
- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos oro apsaugos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos vandens įstatymu;
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo įstatymu;
- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu;
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymu;
- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos kelių įstatymu;
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymu;
- Lietuvos Respublikos miškų įstatymu;
- Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymu;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 307 „Dėl šilumos ūkio plėtros krypčių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1079 „Dėl visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1210 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 318 „Dėl Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 918 „Dėl Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 746 „Dėl Nacionalinės elektros ir gamtinių dujų perdavimo infrastruktūros projektų įgyvendinimo plano patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 284 „Dėl Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-09-25 įsakymu Nr. 1-226/D1-683 „Dėl Šilumos ūkio specialiųjų planų rengimo taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-10-25 įsakymu Nr. 1–297 „Dėl šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-07-16 įsakymu Nr. 1-213 „Dėl magistralinių dujotiekių apsaugos taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 „Dėl magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklių patvirtinimo“;

- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012-11-28 įsakymu Nr. 1-241 „Dėl Nacionalinio gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo prevencinių veiksmų ir nacionalinio gamtinių dujų tiekimo ekstremaliųjų situacijų valdymo planų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 „Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016-11-11 įsakymu Nr. D1-754 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312 „Dėl gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) vado 2016 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. V-217 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų, kuriose gali būti ribojami vėjo elektrinių (VE) (aukštų statinių) projektavimo ir statybos darbai, žemėlapių patvirtinimo“ patvirtintu žemėlapiu (ir jo būsimais pakeitimais);
- Lietuvos standartu LST EN 303-5:2012 „Šildymo katilai. 5 dalis. Rankomis ir automatiškai pakraunami kietojo kuro šildymo katilai, kurių vardinė šiluminė galia iki 500 kW. Terminija, reikalavimai, bandymai ir ženklavimas“;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, T00090779, 2021-11-19;
- Alytaus apskrities miškų tvarkymo schema, T00076663, 2015-08-14;
- Vidzgirio valstybinio botaninio draustinio tvarkymo planu, T00053567, 2007-09-12;
- Alytaus miesto savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialiuoju planu, T00074287, 2014-10-30;
- Alytaus miesto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu, T00094849, T00094849;
- Alytaus miesto kraštovaizdžio tvarkymo specialiuoju planu, T00006050, 2014-03-17;
- Alytaus miesto degalinių išdėstymo schemas (specialiojo plano TPD reg. Nr. 001112000315) pakeitimo specialiuoju planu, T00004669, 2014-03-17;
- Alytaus miesto bendrojo plano keitimu, T00079462, 2016-11-30;
- Alytaus miesto bendrojo plano keitimu (2017), T00084849, 2020-11-25;
- Alytaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimu, T00094748, 2024-09-03;
- Alytaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koregavimu, T00096513, 2025-11-28.

2. SPRENDINIAI

Specialiojo plano sprendiniai konkretizuojami pagal 2026 m. kovo 5 d. Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus raštą Nr. SD-2054 (6.17 E) „Dėl pritarimo Alytaus miesto šilumos ūkio specialiojo plano koncepcijai“, kuriuo pritarta Alytaus miesto miestų šilumos ūkio vystytinos koncepcijos 2 (antrosios) alternatyvos sprendiniams, taip pat atsižvelgiant į kitus galiojančius teisės aktus ir išduotas teritorijų planavimo sąlygas.

Alytaus miesto šilumos ūkio specialiuoju planu (toliau – Specialusis planas) įgyvendinama Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija ir Nacionalinis pažangos planas. Nacionaliniame pažangos plane nustatyti sprendiniai ir priemonės yra privalomi savivaldybei ir šilumos ūkio planavimą vykdančioms ir jį įgyvendinantiems asmenims.

Specialusis planas suderintas su aukštesnio lygmens galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais: Lietuvos Respublikos bei Alytaus miesto savivaldybės teritorijos bendraisiais planais.

Specialiuoju planu siekiama nustatyti optimalius aprūpinimo šiluma būdus, kurie būtų ekonomiškai, techniškai ir aplinkosauginiu požiūriu efektyvūs, taip pat numatyti šilumos ūkio sistemos tolimesnio vystymo ir modernizavimo gaires.

Alytaus miesto šilumos ūkio sritis bus toliau plėtojama vadovaujantis *skaidrumo, konkurencingumo, efektyvumo ir pažangumo* principais.

2.1. Šilumos tiekimo teritorijų nustatymas

Specialiajame plane nustatomos trys šilumos tiekimo zonos:

- centralizuotojo šilumos tiekimo (CŠT) zona;
- konkurencinio šilumos tiekimo (KŠT) zona;
- vietinio šilumos tiekimo (VŠT) zona.

Šilumos tiekimo zonos nustatomos kaip prioritetingos šilumos aprūpinimo kryptys, taikomos planavimo ir sprendinių priėmimo tikslams, tačiau nėra absoliučiai privalomos tais atvejais, kai taikomos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos išimtys.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 18 straipsniu, šilumos tiekėjas gali nutraukti šilumos tiekimą tik suderinęs su šilumos vartotojais bei savivaldybe. Šilumos tiekėjas apie suderintą su vartotojais bei savivaldybe numatomą nutraukti šilumos tiekimą praneša suinteresuotiems šilumos vartotojams ir savivaldybei ne vėliau kaip prieš 18 mėnesių iki šilumos tiekimo numatomo nutraukimo datos. Šilumos tiekėjas su savivaldybe organizuoja naują, su suinteresuotais šilumos vartotojais suderintą jų pastatų šildymo būdą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punktu, šilumos organizavimas yra savarankiškoji savivaldybės funkcija, o vadovaujantis 54 straipsnio 1 punktu, savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams.

Savivaldybės teritorijos suskirstymo į šilumos vartotojų teritorijas pagrindimas pateiktas patvirtintoje Specialiojo plano koncepcijoje.

2.1.1. Centralizuotojo šilumos tiekimo (CŠT) teritorija

Šioje teritorijoje (zonoje) apsirūpinimas šiluma numatomas iš centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos.

Šioje teritorijoje naujai statomuose pastatuose gamtinės dujos gali būti naudojamos tik technologinėms reikmėms, neįskaitant pastatų patalpų šildymo ir karšto vandens ruošimo.

Išimtys. Šilumos tiekėjas raštu pateikia motyvuotą išvadą, kad: nėra techninių galimybių aprūpinti konkretų vartotoją iš centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos, arba atlikus ekonominį vertinimą ne trumpesniam kaip 16 metų laikotarpiui, centralizuotas šilumos tiekimas

nagrinėjamam objektui būtų ekonomiškai nepagrįstas, šilumos vartotojai turi teisę įsirengti vietinius šilumos gamybos įrenginius, naudojančius elektros energiją, geoterminę energiją ar kitus ekologiškai švarius šilumos šaltinius, kaip apibrėžta šiame specialiajame plane.

Ekonominis vertinimas atliekamas vadovaujantis galiojančia metodika, patvirtinta Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, o jai nesant – taikant skaidrius, objektyvius ir patikrinamus kaštų-naudos analizės principus.

Šilumos tiekėjas, gavęs prašymą prijungti objektą prie centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos, per teisės aktuose nustatytą terminą, bet ne vėliau kaip per 21 darbo dieną, privalo pateikti motyvuotą išvadą dėl techninių galimybių prijungti objektą ir (ar) ekonominio pagrįstumo šilumos tiekimui užtikrinti.

Šilumos vartotojai turi teisę nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo-pardavimo sutartis bei atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens sistemos įrenginius nuo šilumos tiekimo sistemos, jeigu atitinka Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio 4 dalies nuostatas ir užtikrina šio įstatymo 29 straipsnio 5 dalies reikalavimus. Tokiems pastatams numatomas šildymas, naudojant elektros, geoterminės energijos ir kitus ekologiškai švarius šilumos šaltinius.

2.1.2. Konkurencinio šilumos tiekimo (KŠT) teritorija

KŠT teritorija apima teritorijas, kurios patenka į esamos CŠT infrastruktūros teritorijas arba yra su jomis gretimos ir (ar) turi galimybę būti prijungtos prie CŠT sistemų.

Šioje teritorijoje naujai statomuose pastatuose gamtinės dujos gali būti naudojamos tik technologinėms reikmėms, neįskaitant pastatų patalpų šildymo ir karšto vandens ruošimo.

Šioje teritorijoje galimi šildymo būdai:

- centralizuotojo šilumos tiekimo sistema;
- vietinės (individualios) šildymo sistemos, naudojančios elektros, geoterminės energijos ar kitus ekologiškai švarius šilumos šaltinius.

Šilumos tiekėjas privalo pasiūlyti potencialiam šilumos vartotojui sudaryti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo-pardavimo sutartį, jeigu atlikti ekonominiai skaičiavimai rodo, kad objektui toks tiekimas yra ekonomiškai pagrįstas.

Jeigu šilumos tiekėjas raštu pateikia motyvuotą išvadą, kad nėra techninių galimybių prijungti objektą prie centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos, arba šilumos tiekimas per centralizuotojo šilumos tiekimo sistemą yra ekonomiškai nepagrįstas, šilumos vartotojas turi teisę pasirinkti alternatyvų, teisės aktų reikalavimus atitinkantį individualų šilumos gamybos šaltinį.

Ekonominis vertinimas atliekamas pagal galiojančią metodiką, užtikrinant skaidrumo, proporcingumo ir nediskriminavimo principų laikymąsi.

Ekonominius skaičiavimus atlieka vienbučių, dvibučių, daugiabučių, pramonės, sandėliavimo, komercinės paskirties bei socialinės paskirties objektų vystytojai kartu su šilumos tiekėju, išskyrus tuos pastatų vystytojus, kurie atitinka STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ 1 punkto nuostatas.

Sprendinys susijęs potencialia konkurencine šilumos tiekimo zona (pažymėta **1 brėžinyje**) bus įgyvendintas panaikinus Alytaus aerodromą.

2.1.3. Vietinio šilumos tiekimo (VŠT) teritorija

Šioje teritorijoje esami ir nauji vartotojai gali įsirengti individualius ir vietinius šilumos gamybos šaltinius ar sistemas.

Aprūpinimo šiluma būdo ir energijos šaltinių pasirinkimas šioje teritorijoje vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, užtikrinant energinio efektyvumo, aplinkos apsaugos ir saugos reikalavimų laikymąsi.

Šilumos gamybai naudojamos gamtinės dujos leidžiamos tik laikantis galiojančių statybos techninių reglamentų, įskaitant STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“, bei kitų teisės aktų, nustatančių pastatų energinio naudingumo klasės reikalavimus.

Kietojo biokuro katilai gali būti įrengiami tik tuo atveju, jeigu jie atitinka 5 klasės efektyvumo ir emisijų reikalavimus pagal Lietuvos standartą LST EN 303-5:2012 „Šildymo katilai. 5 dalis. Rankomis ir automatiškai pakraunami kietojo kuro šildymo katilai, kurių vardinė šiluminė galia iki 500 kW. Terminija, reikalavimai, bandymai ir ženklavimas“ arba jį pakeičiančius standartus, ir jeigu pastatas nėra padidintos aplinkos oro taršos zonoje, nustatytoje pagal savivaldybės aplinkos oro kokybės planus.

Statytojas turi teisę prisijungti prie centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, jeigu yra suderinęs prisijungimo sąlygas su šilumos tiekėju ir yra techninės galimybės prijungti objektą, net ir tais atvejais, kai teritorijų planavimo dokumentuose nėra numatyta centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos plėtra.

Centralizuotojo šilumos tiekimo sistemos objektų statyba vietinio šilumos tiekimo teritorijoje laikoma galimu, tačiau ne prioritetiniu sprendiniu. Ji gali būti vykdoma laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktų ir sudarius savivaldybės infrastruktūros plėtros sutartį, kai tokia sutartis privaloma pagal teisės aktus.

2.2. Išimties, galiojančios visoje planuojamoje teritorijoje

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 5 punktu, elektros, geoterminės energijos ir kiti ekologiškai švarūs šilumos šaltiniai tinkami naudoti visoje savivaldybės teritorijoje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 13 straipsnio 6 dalimi, Alytaus mieste draudžiama deginti kietąjį iškastinį kurą, išskyrus atvejus, kai jis deginamas kaip technologinis kuras pramoninėse krosnyse.

Specialiojo plano sprendiniai taikomi tiek, kiek jie neprieštaruoja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose taikomi paveldosaugos ir tvarkybos reikalavimai, nustatyti apsaugos reglamentuose, specialiuosiuose planuose ir kituose teisės aktuose. Esant prieštaravimui, taikomos kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatos.

Specialiojo plano sprendiniai netaikomi tais atvejais, kai iki plano patvirtinimo dienos asmenys turėjo galiojančias prisijungimo sąlygas, teisės aktų nustatyta tvarka suderintą projektinę dokumentaciją arba teisėtai vykdė veiklą pagal išduotus statybą leidžiančius ar kitus privalomus dokumentus.

Jeigu galiojančio žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumento sprendiniai neatitinka parengto specialiojo plano sprendinių, toks dokumentas neprivalo būti keičiamas ar koreguojamas ir galioja neterminuotai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 50 straipsnio nuostatomis, galiojantys žemesniojo lygmens teritorijų planavimo dokumentai gali būti keičiami ar koreguojami aukštesniojo lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumento organizatoriaus iniciatyva ir lėšomis.

2.3. Šilumos ūkio finansavimo šaltiniai, priemonės ir įgyvendinimas

Šilumos ūkio priemonėms finansuoti ir specialiuosiuose šilumos ūkio planuose detalizuotiems šilumos ūkio plėtros ir modernizavimo veiksams įgyvendinti gali būti skiriamos:

- 1) Europos Sąjungos paramos lėšos;
- 2) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai;
- 3) fizinių ir juridinių asmenų lėšos;

4) kitos lėšos, gautos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Savivaldybės ir (ar) šilumos tiekėjai privalo užtikrinti trūkstantį finansavimą šilumos ūkio priemonėms įgyvendinti. Jeigu savivaldybės ir (ar) šilumos tiekėjai neužtikrina šių priemonių įgyvendinimo nustatytais terminais, Vyriausybė Energetikos ministerijos siūlymu teikia pasiūlymus savivaldybėms dėl šių priemonių įgyvendinimo, įskaitant pasiūlymus dėl papildomo finansavimo užsitikrinimo būdų, arba priima sprendimą dėl reikiamų finansinių investicijų, jų paskirstymo tvarkos ir būdo.

Prioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtra finansuojama iš privačių savivaldybės infrastruktūros plėtros iniciatoriaus (iniciatorių), įgyvendinančio (įgyvendinančių) prioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtrą pagal savivaldybės infrastruktūros plėtros sutartį, lėšų, kompensuojamų Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 13 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.

Neprioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtra finansuojama iš privačių savivaldybės infrastruktūros plėtros iniciatoriaus (iniciatorių), įgyvendinančio (įgyvendinančių) neprioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtrą pagal savivaldybės infrastruktūros plėtros sutartį, lėšų, kompensuojamų Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 13 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.

Įgyvendinimo plane (žr. **2.1 lentelę**) nustatytos 10 metų (2026-2035 metams) šilumos ūkio modernizavimo ir plėtros kryptys bei priemonės, kurias yra įmanoma ir tikslinga realizuoti. Pateikiamas lėšų poreikis yra preliminarus ir suskaičiuotas vadovaujantis aplinkos ministro įsakymu patvirtintomis Statinių projektavimo darbų kainų skaičiavimo rekomendacijomis, aplinkos ministro įsakymu patvirtintais Statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo principais bei panašių atliekamų darbų vertėmis, viešojoje erdvėje paskelbtomis paslaugų ir įrenginių kainomis, todėl rengiant investicinius projektus, vykdant projektavimo darbus ir nustačius tiksliai darbų apimtį lėšų poreikis turi būti tikslinamas pagal tuo metu galiojančias kainas.

Plane numatytos šilumos ūkio priemonės (žr. **2.1 lentelę**) kasmet įgyvendinamos tokia apimtimi, koks yra skiriamas finansavimas, t. y.:

- atsižvelgiant į galimybes pasinaudoti ES fondų parama;
- atsižvelgiant į galimybes pasinaudoti dotacijomis ir (ar) subsidijomis;
- atsižvelgiant į patvirtintus finansavimus šilumos tiekėjo biudžete;
- atsižvelgiant į patvirtintą finansavimą Alytaus miesto savivaldybės biudžete;
- atsižvelgiant į gautas lėšas iš savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokų (Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2024-10-31 sprendimu Nr. T-377 „Dėl savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokos tarifų ir diferencijavimo koeficientų patvirtinimo“ patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokos tarifas).

2.1 lentelė. Šilumos ūkio plėtros įgyvendinimo planas 2026-2035 metams

Eil. Nr.	NENS priemonė (Šilumos ūkio priemonė)/veikla	Periodas	Mato vnt.	Kiekis	Preliminarus lėšų poreikis, mln. Eur	Preliminarūs finansavimo šaltiniai *
I.	CŠT SISTEMOS PLĖTROS IR PALAIKymo PRIEMONĖS					
1.	Šilumos gamybai naudojamų neutralaus poveikio klimatui energijos išteklių įvairinimas (saulės energija, atliekinė šiluma, kitos AEI naudojančios technologijos, šilumos talpyklų diegimas) (Pažangos priemonė Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“)					
1.1	Naujos katilinės įrengimas *	2026-2035	MW	10	10	CŠTĮ, SAV, RPF, SF, DPa, P
1.2	Šilumos talpyklų	2026-2030	tūkst. m ³	5-8	2,2-4,5	CŠTĮ, SAV,

	įrengimas					RPF, SF, DPa
2.	KITOS CŠT PALAIKYMŲ PRIEMONĖS					
2.1	Tinklų rekonstrukcija	2026-2035	km	5,4	3,6	CŠTĮ, SAV
2.2	Tinklų plėtra:	2026-2035	km	14	11,4	CŠTĮ, SAV, P
2.2.1	prioritetinėje teritorijoje pagal BP	2026-2035	km	6,3	5,1	CŠTĮ, SAV, P
2.2.2	neprioritetinė teritorijoje pagal BP	2026-2035	km	7,7	6,3	CŠTĮ, P
3.	IŠ VISO:				26,9-29,5	
II	ŠILUMOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO PRIEMONĖS					
1.	Šilumos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių diegimas, įskaitant daugiabučių namų sistemų ir šilumos punktų modernizavimą, priežiūros efektyvinimą (Pažangos priemonė Nr. 03-001-06-05-01 „Įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones viešuosiuose centrinių valdžios pastatuose, individualiuose gyvenamuosiuose namuose ir įmonėse“. Pažangos priemonė Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“. Pažangos priemonė Nr. 02-001-06-04-02 „Didinti klimato kaitos politikos veiksmingumą“)					
1.1	Daugiabučių renovavimas	2026-2035	vnt.	300	150	P, ES, DPa, SAV, BŪ
1.2	Visuomeninių pastatų renovavimas	2026-2035	vnt.	5-6	5	SBI, ES, DPa, SAV, BŪ
1.3	Individualių namų renovavimas	2026-2035	vnt.	80	0,72	P, ES
1.4	Katilų keitimas į efektyvesnes technologijas (individualių šilumos gamybos šaltinių keitimas į efektyvesnes technologijas)	2026-2035	vnt.	200	0,6	P, ES
1.5	IŠ VISO:				156,32	

Paaiškinimai:

BP – Alytaus miesto bendrojo plano keitimas (T00094748).

DPa – dotacija ir (ar) paskola, kurios dydis priklauso nuo paskolos dydžio, paskolos termino, nuosavo įnašo dydžio, palūkanų dydžio.

RPF – Europos regioninės plėtros fondo lėšos.

SF – Sanglaudos fondo lėšos.

ES – Europos Sąjungos lėšos.

SBI – Savivaldybės biudžetinių įstaigų lėšos.

SAV – Alytaus miesto savivaldybės biudžeto lėšos.

P – Fizinio ir juridinio asmenų lėšos.

CŠTĮ – UAB „Alytaus šilumos tinklai“.

BŪ – UAB „Alytaus butų ūkis“.

NENS – Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija.

Pažangos priemonė – 2021-2030 metų Nacionalinės energetikos pažangos programos pažangos priemonė.

* – sprendinys įgyvendinamas panaikinus Alytaus aerodromą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 8² straipsnio nuostatomis, šilumos tiekėjas, siekdamas įgyvendinti šilumos ūkio specialiojo plano tikslus ir priemones, parengia dešimties metų šilumos ūkio plėtros investicijų planą. Šilumos ūkio plėtros investicijų planas periodiškai atnaujinamas, užtikrinant, kad centralizuoto šilumos tiekimo sistema būtų laikoma efektyvia.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 2 str. 4 dalimi, prioritetinė savivaldybės infrastruktūra yra savivaldybės tarybos sprendimu pagal savivaldybės tarybos patvirtintus kriterijus pripažinta prioritetine ir (ar), atsižvelgiant į strateginio planavimo dokumentus, savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatytoms prioritetinės plėtros teritorijoms ir jų vystymui skirta savivaldybės infrastruktūra.

Alytaus miesto bendrajame plane nustatytos prioritetinės plėtros teritorijos išskiriamos šiose miesto dalyse:

- Alytaus centrinė miesto dalis – teritorija tarp Tvirtovės, Žalgirio, Kauno, A. Matučio gatvių;
- Miesto dalies centro, verslų zona – teritorija tarp Santaikos, Sudvaju, Kepyklos gatvių;
- Pramonės zona šiaurinėje miesto dalyje – teritorija tarp Pramonės, Verslo, Putinų gatvių.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 2 straipsniu, šilumos perdavimo tinklai yra priskiriami inžinerinei savivaldybės infrastruktūrai. Remiantis to paties įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, Šilumos ūkio plėtros įgyvendinimo plane 2026-2035 metams (**žr. 2.1 lentelę**) numatytos šilumos ūkio 2 priemonės „kitos CŠT palaikymo priemonės“ 2.1 ir 2.2.1 punktuose nustatytos priemonės yra pripažintos prioritetine savivaldybės infrastruktūra.

2.4. Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonų nustatymas ir reglamentavimas

Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonos nustatomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus „Inžinerinė infrastruktūra“ dvylikto skirsnio „Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ 48 straipsnio nuostatomis:

1. Antžeminių šilumos perdavimo tinklų vamzdinių ir požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių apsaugos zona – išilgai antžeminio šilumos perdavimo tinklų vamzdinių ar požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių esanti žemės juosta, kurios ribos:

1) šilumos perdavimo tinklų vamzdinių, kurių skersmuo nuo 20 iki 250 mm įskaitytinai, – po 2 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdinių, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta;

2) šilumos perdavimo tinklų vamzdinių, kurių skersmuo didesnis kaip 250 mm, – po 3 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdinių, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta.

2. Šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 2 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta.

3. Išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona – išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų ir žemė po šia juosta.

4. Pereinamųjų kolektorių apsaugos zona – 5 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo

tinklų vamzdynai, kurių skersmuo didesnis kaip 250 mm) ir 3 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo tinklų vamzdynai, kurių skersmuo nuo 20 iki 250 mm įskaitytinai) pločio žemės juosta nuo šių įrenginių ir (ar) statinių išorinių ribų ir žemė po šia juosta.

Ūkinės veiklos apribojimai

Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonose draudžiama:

- pilti druskas (išskyrus atvejus, kai druska barstomi keliai), chemines medžiagas, kurios gali pakenkti šilumos perdavimo tinklams ar jų dalims, atliekas;
- gadinti, užtvirti ar užversti kelius, skirtus privažiuoti prie šilumos perdavimo tinklų;
- 2 metrų atstumu į abi puses nuo tinklo kanalo (vamzdyno, drenažo) išorinių ribų sodinti želdinius. Likusioje šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonoje sodinant želdinius, šiems darbams vykdyti turi būti gautas šilumos perdavimo tinklų savininko ar valdytojo pritarimas Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 49 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka.

Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonose, Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ar energetikos ministro nustatyta tvarka negavus šių šilumos perdavimo tinklų savininko ar valdytojo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomi veiklai, draudžiama:

- statyti, rekonstruoti, griauti statinius ir įrengti, išardyti įrenginius;
- keisti žemės paviršiaus altitudes (kasti gruntą arba užpilti papildomą grunto sluoksnį);
- dirbti smūginiais ir (ar) vibraciją sukeliančiais mechanizmais, vykdyti grunto sprogdinimo darbus;
- vykdyti žemės darbus ar požeminius darbus didesniame kaip 0,3 metro gylyje;
- statyti ir (ar) įrengti sporto, žaidimų aikštes, stadionus, turgavietes, lauko teatrus, pramogų zonas ir kitus viešam susibūrimui skirtus inžinerinius statinius ir įrenginius, degalines, pavojingų medžiagų talpyklas, saugyklas ir sąvartynus, motorinių transporto priemonių ir (ar) mechanizmų sustojimo vietas, stovėjimo ir saugojimo aikštes;
- sandėliuoti bet kokias medžiagas, išskyrus medžiagas, skirtas šilumos perdavimo tinklų ir jų technologinių priklausinių statybos ir remonto darbams;
- vykdyti tiesioginius žemės gelmių geologinius tyrimus ir kitus darbus, susijusius su gręžinių įrengimu ir grunto (išskyrus dirvą) bandinių ėmimu;
- tiesti kitus inžinerinius tinklus.

Šilumos perdavimo tinklų savininkas ar valdytojas nepritaria projektui ar numatomi veiklai, jeigu Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 49 straipsnio 2 dalyje nurodyti darbai pažeis šilumos perdavimo tinklų techninės saugos reikalavimus ir (ar) kels pavojų aplinkai, žmonių turtui, jų gyvybei ar sveikatai.

2.5. Teritorijų rezervavimas šilumos ūkio infrastruktūros objektams

Alytaus miesto šilumos ūkio specialiojo plano sprendiniams įgyvendinti nenumatomas teritorijų rezervavimas ar žemės paėmimas visuomenės poreikiams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 22 straipsnio 4 dalimi, kai siūloma nustatyti servitutą savivaldybių ir privačios žemės sklypams dėl centralizuotų (bendrojo naudojimo) inžinerinės infrastruktūros tinklų (šilumos perdavimo tinklų) tiesimo, naudojimo ir aptarnavimo, prašymą dėl servituto nustatymo pagal teritorijų planavimo dokumentą ar žemės valdos projektą turi pateikti esamų statinių, prie kurių reikia prieiti ar privažiuoti, savininkai arba patikėjimo teisės subjektai. Kadangi nebuvo gauta pasiūlymų iš savininkų ar patikėjimo teisės subjektų dėl servitutų nustatymo šiems tinklams, specialiajame plane servitutai nenustatomi.

Pagal poreikį, įgyvendinant specialiojo plano sprendinius, servitutai gali būti nustatomi.

Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje įtvirtinta, kad žemės servitutas

yra teisė naudotis svetimu žemės sklypu ar jo dalimi (tarnaujančiuoju daiktu) arba žemės savininko teisės apribojimas, siekiant užtikrinti tinkamą daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujančiojo daikto), naudojimą. Servitutą – teisę naudotis svetimu nekilnojamu daiktu (žeme) ir jos perdavimą – reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ketvirtos knygos VII skyrius. Servitutai nustatomi susitarimu ir registruojami Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre pagal žemės įstatyme nustatytą tvarką.

3. SPECIALIOJO PLANO SPRENDINIŲ ATITIKTIS PLANAVIMO DOKUMENTAMS

Specialiojo plano sprendiniai atitinka:

I. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius:

307. Tolygiai pereiti prie mažo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio technologijų. Visuose ūkio sektoriuose (energetika, pramonė, transportas, žemės ūkis ir kiti sektoriai) plėtrą vykdyti siekiant inovatyvumo, atsparumo klimato kaitos pokyčiams, taikant žiedinės ekonomikos principus. Skatinti atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) panaudojimą energijos gamybai, alternatyvių degalų naudojimą ir elektrifikaciją transporto sektoriuje, diegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones.
315. Šilumos sektoriuje skatinti atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) plėtrą, didžiausią dėmesį skiriant šių išteklių naudojimui centralizuotai tiekiamos šilumos gamybai ir šilumos gamybai namų ūkiuose.
316. Intensyviai urbanizuojamose teritorijose, apsirūpinimui šiluma prioritetą teikti centralizuoto šilumos tiekimo būdai. Didinti centralizuotai tiekiamos šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą.
317. Skatinti individualiai šildomų pastatų perėjimą prie netaršių ir mažo ŠESD kiekio technologijų, prioritetą teikiant namų ūkiams.

II. Alytaus miesto bendrojo plano keitimo koregavimo (T00094748) sprendinius: kvartalo kompleksinio atnaujinimo (modernizavimo) energinio efektyvumo didinimo priemonės:

- 9.2.1. Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas)
- 9.2.3. Šilumos perdavimo tinklų modernizavimas.

Įgyvendinus specialiojo plano sprendinius:

1. Išlaikoma CŠT sistema.
2. KŠT teritorijoje bus sudarytos galimybės prisijungti potencialiems vartotojams: planuojamas šildomo ploto pokytis apie +1396 tūkst. m², šilumos suvartojimo pokytis apie +69-83 GWh.
3. Daugiabučių pastatų renovacijos programos įgyvendinimas Alytaus mieste gali sumažinti bendrą šilumos poreikį apie 10-15 %. Sutaupymo potencialas daugiabučiuose pastatuose gali būti apie 14850 MWh, visuomeniniuose pastatuose – apie 356 MWh. Įgyvendinus specialiojo plano sprendinius prognozuojamas išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimas apie 1112 tCO₂ ekv./metus.
4. Individualių namų segmentas išlieka probleminis dėl lėtesnės renovacijos pažangos, tačiau renovavus 80 individualių namų, kurių energetinio efektyvumo klasė yra F į klasę B, būtų sutaupyta apie 1250 MWh/metus. Pastatų renovacija sumažintų ŠESD emisiją apie 500 tCO₂ ekv./metus, kietųjų dalelių (PM) sumažėtų apie 6 t per metus.
5. Individualiai šiluma apsirūpinantys vartotojai atsisakytų neefektyvių biokuro naudojimo įrenginių namų ūkiuose ir sumažintų oro taršą: CO₂ sumažėjimas apie 1200-1620 tCO₂ per metus priklausomai nuo pasirinkto šildymo būdo; kietųjų dalelių (PM) sumažėjimas apie 25-27 t per metus.
6. Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje vykdomi oro užterštumo tyrimai 5-iose tyrimų vietose, kuriose tiriamos azoto oksidų (NO_x), azoto dioksido (NO₂), kietųjų dalelių (KD10), sieros dioksido (SO₂), anglies monoksido (CO), ir lakiųjų organinių junginių (LOJ – benzeno, tolueno, etilbenzeno, m-, p-, o-ksilenų) koncentracijos. Tyrimų rezultatai parodė, kad aplinkos oro rodiklių monitoringo taškuose tiriamaisiais metų sezono laikotarpiais skaitinės vertės neviršijo aplinkos oro užterštumo normų.

7. Alytaus CŠT katilinėse naudojant atsinaujinančius energijos išteklius – biokurą – 2025 m. pagaminama apie 95 proc. viso šilumos kiekio. Planuojama, kad 2030 metais naudojant atsinaujinančius energijos išteklius – biokurą bus pagaminta daugiau kaip 95 proc. viso šilumos kiekio.

4. KITOS APSAUGOS ZONOS IR RIBOJIMAI, GAISRINĖ SAUGA

Apsaugos zonos ir ribojimai nustatyti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme bei kituose teisės aktuose:

Šilumos perdavimo tinklų apsaugos zonos	1. Antžeminių šilumos perdavimo tinklų vamzdinių ir požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių apsaugos zona – išilgai antžeminio šilumos perdavimo tinklų vamzdinio ar požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinio esanti žemės juosta, kurios ribos: 1) šilumos perdavimo tinklų vamzdinių, kurių skersmuo nuo 20 iki 250 mm įskaitytinai, – po 2 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdinio, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta; 2) šilumos perdavimo tinklų vamzdinių, kurių skersmuo didesnis kaip 250 mm, – po 3 metrus į abi puses nuo tinklo kanalo (arba vamzdinio, jeigu jis paklotas bekanaliu būdu arba sumontuotas antžeminiu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta. 2. Šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 2 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta. 3. Išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdinių paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona – išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų ir žemė po šia juosta. 4. Pereinamųjų kolektorių apsaugos zona – 5 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo tinklų vamzdiniai, kurių skersmuo didesnis kaip 250 mm) ir 3 metrų (kai juose pakloti šilumos perdavimo tinklų vamzdiniai, kurių skersmuo nuo 20 iki 250 mm įskaitytinai) pločio žemės juosta nuo šių įrenginių ir (ar) statinių išorinių ribų ir žemė po šia juosta.
Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zona	Požeminių elektroninių ryšių tinklų laidinių linijų apsaugos zona – išilgai požeminių elektroninių ryšių tinklų laidinių linijų esanti žemės juosta, kurios ribos yra po vieną metrą į abi puses nuo šių laidinių linijų, vanduo virš jos ir žemė po šia juosta. Kitų elektroninių ryšių tinklų laidinių linijų apsaugos zona – išilgai kitų elektroninių ryšių tinklų laidinių linijų esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo šių laidinių linijų, oro erdvė virš jos ir žemė po šia juosta. Kitų elektroninių ryšių infrastruktūros objektų apsaugos zona – 2 metrų pločio žemės juosta aplink šiuos objektus.
Kelių apsaugos zona	Magistralinių kelių apsaugos zona – žemės juosta po 70 metrų į abi puses nuo kelio briaunų. Krašto kelių apsaugos zona – žemės juosta po 50 metrų į abi puses nuo kelio briaunų. Rajoninių kelių apsaugos zona – žemės juosta po 20 metrų į abi puses nuo kelio briaunų. Vietinės reikšmės I, II ir III kategorijos kelių apsaugos zona – žemės juosta po 10 metrų į abi puses nuo kelio briaunų. Vietinės reikšmės IV kategorijos kelių apsaugos zona – žemės juosta po 3 metrus į abi puses nuo kelio briaunų.

Elektros linijų apsaugos zonos	1. Oro linijos apsaugos zona: 1) iki 1 kV įtampos oro linijoms – po 2 metrus; 2) 6 ir 10 kV įtampos oro linijoms – po 10 metrų; 3) nuo aukštesnės kaip 10 kV iki 35 kV įskaitytinai įtampos oro linijoms – po 15 metrų; 4) nuo aukštesnės kaip 35 kV iki 110 kV įskaitytinai įtampos oro linijoms – po 20 metrų; 5) nuo aukštesnės kaip 110 kV iki 220 kV įskaitytinai įtampos oro linijoms – po 25 metrus; 6) nuo aukštesnės kaip 220 kV iki 400 kV įskaitytinai įtampos oro linijoms – po 30 metrų; 7) nuo aukštesnės kaip 400 kV iki 750 kV įskaitytinai įtampos oro linijoms – po 40 metrų. 2. Požeminės kabelių linijoms: 1) iki 110 kV įtampos požeminių kabelių linijoms – po 1 metrą; 2) 110 kV ir aukštesnės kaip 110 kV įtampos požeminių kabelių linijoms – po 2 metrus. 3. Transformatorinės ar skirstomojo punkto apsaugos zona yra 5 metrų pločio žemės juosta aplink transformatorinę ar skirstomąjį punktą ir oro erdvė virš šios juostos. Integruotų į pastatą transformatorių apsaugos zonos nenustatomos.
Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos	Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašas reglamentuoja požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų ir jas sudarančių juostų nustatymo tvarką. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 106 straipsnio 3 punkto nuostatomis, požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų 1-ojoje juostoje draudžiama bet kokia veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu.
Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonos	Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, įrengiamų iki 2,5 metro gylyje, apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė ir vanduo virš šios juostos. Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, įrengiamų didesniame kaip 2,5 metro gylyje, apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 3 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė ir vanduo virš šios juostos. Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, kurių skersmuo yra nuo 400 milimetrų iki 1 000 mm, apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė ir vanduo virš šios juostos. Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, kurių skersmuo yra 1 000 mm ir didesnis, apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 7 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė ir vanduo virš šios juostos. Vandens rezervuarų, skaidrintuvų apsaugos zona – 30 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių išorines ribas. Vandens tiekimo bokštų, vandens ir nuotekų siurblių, nuotekų rezervuarų apsaugos zona – 5 metrų pločio žemės juosta aplink šių statinių ar įrenginių išorines ribas.

Geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonos	1. Viešosios geležinkelio infrastruktūros kelių ir jų įrenginių, siaurųjų geležinkelio (600 mm ir 750 mm pločio vėžės) ir jų įrenginių, geležinkelio paslaugų įrenginiams priskiriamų geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zona: 1) miesto gyvenamosiose vietovėse – žemės juosta po 20 metrų į abi puses nuo kraštinių geležinkelio kelių ašių, tačiau šios apsaugos zonos riba negali būti arčiau kaip 5 metrai iki geležinkelio statinio (geležinkelio kelio ir jo priklausinių); 2) kaimo gyvenamosiose vietovėse – žemės juosta po 45 metrų į abi puses nuo kraštinių geležinkelio kelių ašių, tačiau šios apsaugos zonos riba negali būti arčiau kaip 5 metrai iki geležinkelio statinio (geležinkelio kelio ir jo priklausinių), išskyrus SŽNSĮ 21 straipsnio 3 punkte nurodytą atvejį; 3) pervažose kaimo gyvenamosiose vietovėse – žemės juosta po 70 metrų į abi puses nuo kraštinių geležinkelio kelių ašių; ši apsaugos zona tolygiai siaurėja iki 45 metrų (400 metrų atstumu į abi puses nuo pervažos). 2. Privažiuojamųjų geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zona sutampa su geležinkelio kelio statinio ribomis, tačiau šios apsaugos zonos riba negali būti mažesnė kaip 3,1 metro nuo geležinkelio kelio ašies. Geležinkelio želdinių apsaugos zona – žemės juosta kaimo gyvenamosiose vietovėse po 25 metrų į abi puses nuo viešosios geležinkelio infrastruktūros kelio, siaurojo geležinkelio (600 mm ir 750 mm pločio vėžės) kelio, prasidedanti 20 metrų atstumu nuo kraštinių geležinkelio kelių ašių.
Aerodromo apsaugos zonos	Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatomos aerodromo apsaugos zonos kariniams aerodromams ir civiliniams aerodromams. Aerodromų apsaugos zonose vadovautis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus pirmojo skirsnio 16 straipsnio nuostatomis. Transporto kompetencijų agentūra nepritaria projektui ar numatomi veiksmai civilinių ir karinių, naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, aerodromų apsaugos zonose, jeigu nurodyti darbai trukdys skrydžių saugai, Lietuvos kariuomenės vadas nepritaria projektui ar numatomi veiksmai karinio aerodromo apsaugos zonose, jeigu šie darbai kels grėsmę karinės aviacijos saugumui. Vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-05-29 nutarimo Nr. 625 „Dėl Aviacijai galinčių kliudyti statinių statybos, rekonstravimo, įrenginių įrengimo ir želdinių sodinimo (įveisimo) derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ reikalavimais.
Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos	Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašas reglamentuoja požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų ir jas sudarančių juostų nustatymo tvarką. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 106 straipsnio 3 punkto nuostatomis, požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų 1-ojoje juostoje draudžiama bet kokia veikla, tiesiogiai susijusi su požeminio vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu.

Planuojant / projektuojant šilumos perdavimo tinklus šalia valstybinės reikšmės kelių būtina vadovautis Kelių įstatymo nuostatomis, kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, Automobilių kelių juostos naudojimo inžineriniams tinklams kloti bendrųjų taisyklių BT ITK 09 reikalavimais. Gatvių raudonųjų linijų dydžiai bei kiti techniniai parametrai nustatyti statybos techniniame reglamente STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“.

Numatomi nauji statiniai ir įrenginiai turi būti planuojami / projektuojami vadovaujantis Pritarimo projektui ar numatomi veiksmai kelių apsaugos zonose tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-353.

Vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 106 straipsnio 3 punkto nuostatomis, požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų 1-ojoje (griežto režimo) juostoje

draudžiama bet kokia veikla, tiesiogiai nesusijusi su požeminio vandens paėmimu, gerinimu ir tiekimu.

Numatant šilumos tiekimo infrastruktūros objektus būtina vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 109 straipsnio. Specialiosios žemės naudojimo sąlygos žemės gelmių išteklių telkiniuose nuostatomis.

Vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnio 5 punkto a papunkčio nuostatomis, paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose draudžiama statyti statinius ir įrengti įrenginius, išskyrus atvejus, kai statomi ir (ar) įrengiami paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostą kertantys inžineriniai tinklai.

Vadovaujantis Kelių įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, servitutai valstybinės reikšmės keliams skirtuose žemės sklypuose nėra nustatomi, kadangi Akcinė bendrovė „Via Lietuva“ valstybinės reikšmės kelių negali perduoti nuosavybės teise kitiems asmenims, jų įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į juos, jais garantuoti, laiduoti ar kitu būdu jais užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymo, jų išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jų kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Be to pagal Automobilių kelių juostos naudojimo inžineriniams tinklams kloti bendrųjų taisyklių BT ITK 09 (toliau – Taisyklės) 54 punktą – jeigu teritorijų planavimo dokumentų rengimo metu, o jei jie nerengiami – techninio projekto rengimo metu paaiškėja, kad, laikantis šių taisyklių nuostatų, inžineriniai tinklai neišvengiamai patenka į kelio juostos zoną, tarp kelio valdytojo ir inžinerinių tinklų savininko turi būti sudaroma sutartis. O pagal Taisyklių 56 punktą – inžinerinių tinklų savininkas ar valdytojas kelio juosta naudojasi tik pagal sutartyje numatytas sąlygas ir jokių teisių (nuosavybės ar valdymo) į kelio juostą (jos dalį) neįgyja.

Planuojant šilumos perdavimo tinklų plėtrą bei rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius/darbo projektus būtina vadovautis žemiau nurodytais reikalavimais:

- šalia geležinkelio neplanuoti objektų, kurie apsunkintų geležinkelio ar jo infrastruktūros objektų veiklą;
- neplanuoti inžinerinių tinklų ir privažiavimų prie jų Geležinkelio kelių ir jų įrenginių zonose lygiagrečiai geležinkelio keliams, o būtinus inžinerinių tinklų susikirtimus su geležinkelio keliais planuoti kuo statesniu kampu, norminiuose aktuose nustatytais atstumais nuo geležinkelio infrastruktūros objektų;
- neplanuoti inžinerinių statinių, kurių apsaugos zonos persidengtų su Geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonomis;
- vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 22 str. 2 d. nustatytu reglamentavimu, Geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonose Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ar susisiekimo ministro nustatyta tvarka privalomas geležinkelių infrastruktūros savininko ar valdytojo pritarimas (derinimas) projektui ar numatomai veiklai.

Elektros tinklų apsaugos zonose draudžiama: statyti gyvenamosios, kultūros, mokslo, gydymo, maitinimo, paslaugų, prekybos, administracinės, viešbučių, transporto, sporto paskirties pastatus 110 kV ir aukštesnės įtampos oro linijų apsaugos zonose; statyti ir (ar) įrengti stadionus, sporto, žaidimų aikšteles, turgavietes, pavojingų medžiagų talpyklas ir saugyklas, sąvartynus, viešojo transporto stoteles; statyti ir (ar) įrengti visų rūšių transporto priemonių ir (ar) mechanizmų stovėjimo ir saugojimo aikšteles oro linijų apsaugos zonose; organizuoti renginius, susijusius su žmonių susibūrimu; gadinti, užverti ar užversti kelius, skirtus privažiuoti prie elektros tinklų; laidyti aitvarus ir skraidymo aparatų sportinius modelius, skraidyti bet kokio tipo skraidymo aparatais žemiau kaip 30 metrų virš aukščiausio oro linijos laido, išskyrus elektros tinklų naudotojų naudojamus elektros tinklų priežiūrai skirtus skraidymo aparatus; stovėti visų rūšių transporto priemonėms ir (ar) mechanizmams po oro linijų laidais 330 kV ir aukštesnės įtampos oro linijų apsaugos zonose; barstyti iš lėktuvų ir kitų skraidymo aparatų trąšas ir chemikalus ant 35 kV ir aukštesnės įtampos oro linijų, transformatorių pastočių, skirstyklių ir srovės keitimo stočių; naudoti ugnį ir atlikti ugnies darbus, įrengti bei naudoti laužavietes, kepsnines, turistines virykles, laikinąsias lauko pirtis ir kitus atvirus arba uždarus ugnies šaltinius,

taip pat bet kokius aukštos temperatūros, galinčius sukelti ugnį, įrenginius, išskyrus atvejį, nurodytą Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skirsnio 25 str. 2 dalies 8 punkte; sandėliuoti bet kokias medžiagas, išskyrus skirtas elektros tinklų statybos darbams vykdyti.

Elektros tinklų apsaugos zonose, Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro nustatyta tvarka negavus elektros tinklų savininko ar valdytojo pritarimo (derinimo) projektui ar numatomai veiklai, draudžiama: statyti statinius ir (ar) įrengti įrenginius, išskyrus statinius ir įrenginius, kurių statyba draudžiama pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skirsnio 25 str. 1 dalį; keisti pastato (patalpos, patalpų) ar inžinerinio statinio paskirtį; rekonstruoti, griauti statinius ar išardyti įrenginius; įrengti gyvūnų laikymo aikšteles, vielines užtvartas ir metalines tvoras; atlikti įvairius kasybos, dugno gilinimo, žemės kasimo (lyginimo), sprogdinimo, melioravimo, užtvindymo darbus; sodinti, auginti arba kirsti želdinius (išskyrus krūmus ir žolinius augalus); mechanizuotai laistyti žemės ūkio kultūras; naudoti ugnį ir atlikti ugnies darbus technologiniams procesams vykdyti; įrengti visų rūšių transporto priemonių ir kitų mechanizmų stovėjimo aikšteles požeminių kabelių linijų apsaugos zonose; dirbti smūginiais ir (ar) vibraciją sukeliančiais mechanizmais požeminių kabelių linijų apsaugos zonose; keisti žemės paviršiaus altitudes daugiau kaip 0,3 metro (kasti gruntą arba užpilti papildomą grunto sluoksnį) požeminių ir povandeninių kabelių linijų apsaugos zonose; nuleisti inkarus, plaukti su nuleistais inkarais ir kitais dugną siekiančiais įrankiais povandeninių kabelių linijų apsaugos zonose; įvažiuoti transporto priemonėms ir kitiems mechanizmom, kurių aukštis su kroviniu arba be jo yra daugiau kaip 4,5 metro nuo kelio (žemės) paviršiaus oro linijų ir oro kabelių linijų apsaugos zonoje.

Elektros tinklų savininkas ar valdytojas nepritaria projektui ar numatomai veiklai, jeigu Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skirsnio 25 str. 2 dalyje nurodyti darbai pažeis elektros tinklų techninės saugos reikalavimus ir (ar) kels pavojų aplinkai, žmonių turtui, jų gyvybei ar sveikatai.

Vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo X skyriaus (Krašto apsauga ir valstybės sienos apsauga) trečiojo skirsnio (Valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos) nuostatomis.

Vadovautis Aviacijos įstatymo 13 straipsnio 4 dalies nuostatomis, – pasienio ruože (patvirtintas 2007 m. gegužės 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 548 „Dėl pasienio ruožo ribų ir valstybės sienos apsaugos zonos ribų bei Lietuvos Respublikos gyvenamųjų vietovių, priskirtų pasienio ruožui, sąrašo patvirtinimo“) statinių ir įrenginių, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 m ir daugiau, statyba, rekonstravimas ar įrengimas turi būti suderinti su Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Taip pat visi statiniai ir įrenginiai, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 metrų ir daugiau turi būti paženklinėti kaip kliūtys pagal Kliūčių ženklavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 kovo 26 d. įsakymu Nr. 2BE-106 „Dėl kliūčių ženklavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytus reikalavimus.

Vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 625 „Dėl Aviacijai galinčių kliudyti statinių statybos, rekonstravimo, įrenginių įrengimo ir želdinių sodinimo (įveisimo) derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ nuostatomis.

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose ūkinė veikla reglamentuojama Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, kultūros paveldo specialiuosiuose planuose bei kituose teisės aktuose. Kultūros vertybių registras nuolat tikslinamas ir papildomas naujais kultūros paveldo objektais, todėl rengiant TPD ar techninius projektus būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registro informacija.

Gaisrinė sauga

Esama šilumos gamybos ir tiekimo infrastruktūra atitinka gaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Planuojamos katilinės vieta bus parinkta rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar techninius projektus. Planuojama, kad katilinė naudosis esama Alytaus miesto vandentiekio infrastruktūra ir esamais gaisriniais hidranta. Esant poreikiui plėsti vandentiekio tinklus, vadovaujantis Lauko gaisrinio vandentiekio tinklų ir statinių projektavimo ir įrengimo taisyklėmis, gaisriniai hidrantai įrengiami ne didesniu kaip 150–200 m atstumu.

Būtina užtikrinti Gaisrinės saugos pagrindiniuose reikalavimuose numatytas sąlygas gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobiliams privažiuoti prie kiekvieno statinio, gaisro gesinimo vandens šaltinio ir gaisrinio hidranto. Planuojami šilumos ūkio infrastruktūros objektai naudosis esamais ir techniniuose projektuose nuplanuotais privažiavimo keliais.

Artimiausios Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos 1-oji komanda (Suvalkų g. 34, LT-62121 Alytus) nuo planuojama katilinės nutolusi apie 4 km.

Projektuojant ir statant naujus šilumos ūkio infrastruktūros objektus užtikrinant saugius atstumus tarp pastatų lauko sienų. Numatomiems pastatams nustatant statybos zoną, ribą ir linijas, pagal pastatams keliamus priešgaisrinių atstumų reikalavimus leidžiama pasirinkti I atsparumo ugniai laipsnį. Konkretūs priešgaisrinių atstumų tarp pastatų reikalavimai ir taikymo sąlygos išdėstyti Gaisrinės saugos pagrindiniuose reikalavimuose ir turi būti įgyvendinami rengiant statinių techninius projektus. Gaisro plitimas į kitus statinius gali būti ribojamas priešgaisrinėmis užtvaramis, kurios atskiria gretimus statinius ir savo konstrukcijos ypatumais užtikrina, kad vienoje priešgaisrinės užtvaros pusėje kilęs gaisras neišplistų į už jos esantį gretimą statinį, jų matmenys turi būti ne mažesni kaip didesniojo statinio išoriniai matmenys arba įrengiamų priešgaisrinių sienų (ekranų) matmenys parenkami atsižvelgiant į gaisro šiluminio poveikio plitimo galimybes. Konkretūs su gaisrine sauga susiję sprendiniai su bus patikslinti techninio projekto rengimo etape.

5. GAMTINIS KARKASAS, SAUGOMOS TERITORIJOS, KULTŪROS PAVELDAS, VALSTYBINIAI MIŠKAI

Alytaus miesto bendrojo plano keitimu (T00079462) yra nustatytos gamtinio karkaso teritorijos – migracijos koridoriai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealai.

Šilumos tiekimo tinklų plėtra Tvirtovės g. ir Vilniaus g., bei planuojama katilinė rytiniame pramonės rajone patenka gamtinio karkaso migracijos koridorių teritorijas (**žr. 1 brėžinį**). Pažymėtina, kad specialiajame plane numatyta šilumos perdavimo tinklų plėtra, patenkanti į gamtinio karkaso teritorijas, nėra draudžiama ar ribojama. Specialiajame plane yra priemonės būtinam esamų gyventojų aprūpinimui centralizuotojo šilumos tiekimo paslaugomis jau susiformavusioje gyvenvietės urbanistinėje struktūroje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu 12⁴ straipsnio nuostatomis, gamtinio karkaso teritorijose plėtojant inžinerinę infrastruktūrą išsaugomi ekologiškai ir estetiškai vertingi kraštovaizdžio elementai, jų funkcionalumas (pavieniai saugotini medžiai ar jų alėjos, reljefo formos, natūralios pievos, pelkės, paviršinio vandens telkiniai, laukinės gyvūnijos migracijos kelių vientisumui svarbūs elementai) ir užtikrinamas lygiaverčių kraštovaizdžio elementų atkūrimas kitose vietose, jeigu jie sunaikinami.

Gamtinio karkaso teritorijose nebus įrengiami įrenginiai, kuriems reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai.

Planuojama šilumos tiekimo infrastruktūra nepatenka į saugomas teritorijas ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas ir su jomis nesiriboja (**žr. 1 brėžinį**).

Planuojami šilumos tiekimo vamzdynai nepatenka paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir pakrančių apsaugos juostas.

Pagal Aplinkos apsaugos agentūros tinklapyje pateikiamus Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapius, planuojama šilumos tiekimo infrastruktūra į potvynių grėsmės ir rizikos teritorijas nepatenka.

Įgyvendinant plano sprendinius teritorijos žemės paviršiaus ir gelmių ištekliai nebus naudojami. Galimas statybos darbų poveikis klotamų tinklų teritorijose dirvožemio dangai ir paviršiniams gruntams dėl sluoksnių permaišymo ir laikino perkėlimo vertinamas kaip įprastas statybos darbų etapas. Baigus statybos darbus pažeistas žemės plotas rekultivuojamas ir apželdinamas, kitur atstatomos buvusios dangos (asfaltas, šaligatviai, pėsčiųjų ir dviračių takai).

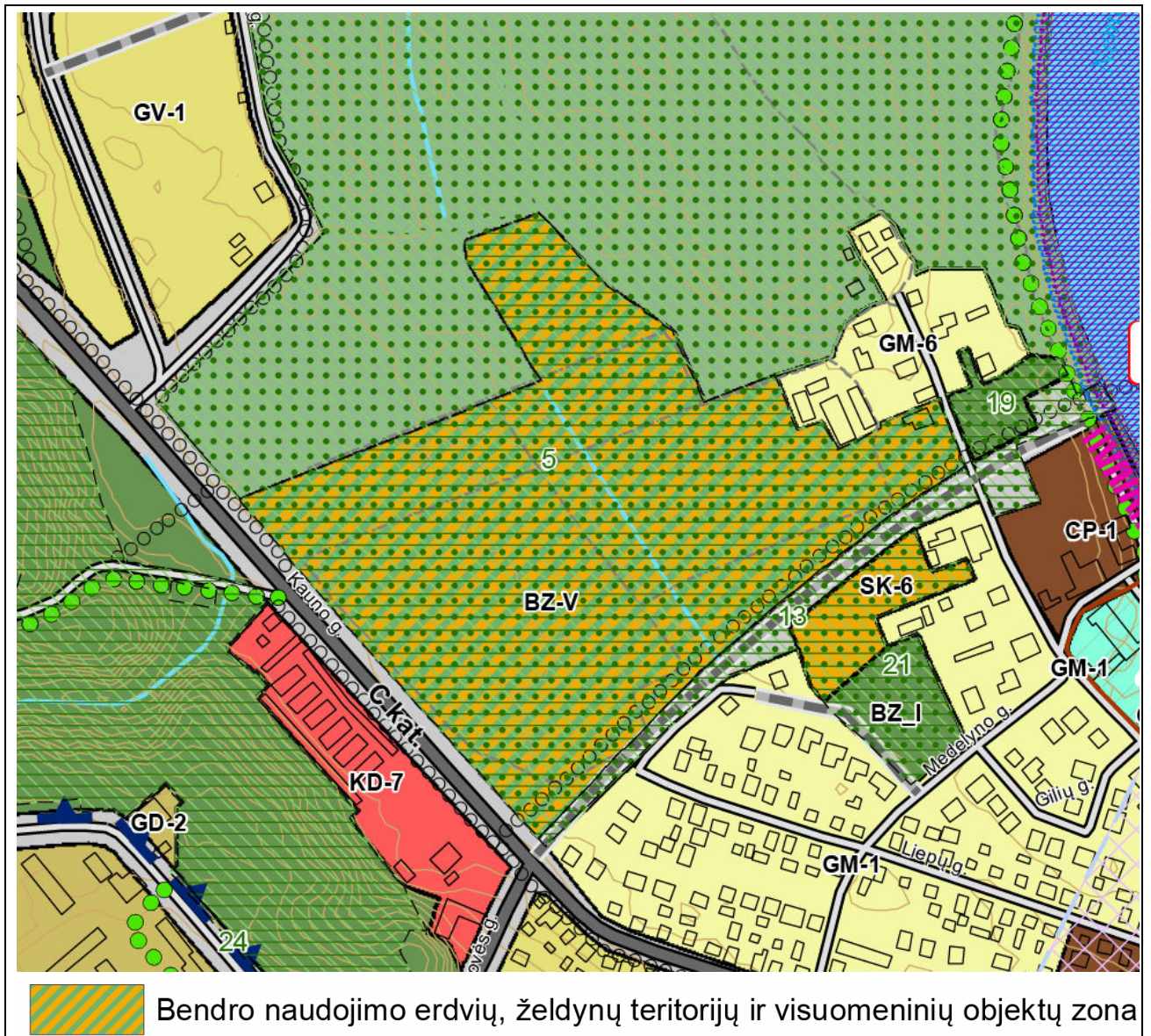
Siekiant išvengti cheminės dirvožemio taršos vykdant statybos darbus turi būti naudojamos techniškai tvarkingos transporto priemonės ir mechanizmai.

Išsami informacija apie valstybinės reikšmės miškus yra patalpinta miškų kadastre (*Valstybinė miškų tarnyba prie Aplinkos ministerijos*). Šilumos perdavimo tinklų plėtra miško žemėje numatoma *Alytaus šilelio* teritorijoje (**žr. 5.1 pav.** pažymėta BZ-V), kuri vadovaujantis Alytaus miesto bendrojo plano keitimo koregavimu (T00094748) verčiama kitomis naudmenomis ir priskiriama bendro naudojimo erdvių, želdynų teritorijų ir visuomeninių objektų zonai.

Vykdant šilumos perdavimo tinklų plėtrą turi būti vadovujamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 521 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams“ nuostatomis.

Šilumos gamybos įrenginių ir perdavimo tinklų statybos ar rekonstrukcijos metu susidariusios atliekos turi būti tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu bei kitais Lietuvos Respublikos galiojančiais teisės aktais.

Gyvenamųjų vietovių teritorinė plėtra nenumatyta, išskyrus priemones būtinas esamų gyventojų aprūpinimui šiluma jau susiformavusioje ar bendrajame plane suplanuotoje gyvenvietės urbanistinėje struktūroje.

5.1 pav. Iškarpa iš Alytaus miesto bendrojo plano keitimo koregavimo (T00094748) pagrindinio brėžinio

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose (**žr. www.kvr.kpd.lt, 1 brėžinį, 1 priedą**) taikomi paveldosaugos ir tvarkymo reikalavimai, nustatyti kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentais, šių objektų apsaugos specialiaisiais planais, tvarkybos projektais ir kitais kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Esant prieštaravimui tarp kultūros paveldo objektų tvarkymą reglamentuojančių dokumentų sprendinių ir šio specialiojo plano sprendinių, šio specialiojo plano sprendiniai nėra taikomi.

Šiuo planu neplanuojama įrengti šilumos ūkio inžinerinės infrastruktūros statinių ir įrenginių kultūros paveldo objektų, kurių vertingųjų savybių pobūdis yra archeologinis, teritorijose.

Planuojant žemės judinimo ar kasimo darbus Kultūros paveldo vertybių teritorijose, kurių vertingųjų savybių pobūdis – archeologinis, privaloma vykdyti paveldo tvarkymo reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio paveldo tvarkymą“, nuostatas. Kitose Kultūros paveldo vertybių teritorijose, kurių vertingųjų savybių pobūdis nėra archeologinis vadovautis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 9 str. 3 d. „jei atliekant statybos ar kitokius darbus aptinkama archeologinių radinių ar nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, valdytojai ar darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti savivaldybės paveldosaugos padaliniiui, o šis informuoja Departamentą“.

Jeigu bus vykdomi didelės apimties žemės judinimo darbai (daugiau nei 5 ha plote), būtina vadovautis Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ 7.8 p., kuriame nurodyta, kad archeologiniai tyrimai privalomi kai: „numatoma vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbus (rengti karjerus, kasti tvenkinius, tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus bei statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius ir kt.), keičiančius reljefą daugiau nei 5 ha plote“.

6. VISUOMENĖS SVEIKATOS SAUGA

Specialiajame plane numatyta įrengti naują 10 MW galios katilinę, naudojančią biokurą arba kitus atsinaujinančius energijos išteklius.

Biokuro naudojimo ypatumai ir poveikio aplinkai mažinimas

Biokuro katilų įrengimas nedarys neigiamo poveikio aplinkai, kadangi šilumos gamybai naudojamas biokuras laikomas CO₂ neutraliu – išskiria tik tiek anglies dioksido, kiek augalai buvo absorbuoti augdami.

Pagrindinis biokuro naudojimo trūkumas, lyginant su kitais atsinaujinančiais energijos šaltiniais, yra didesnė įvairių dydžių kietųjų dalelių emisija. Ilgalaikis aplinkos užterštumas šiomis dalelėmis gali turėti neigiamą poveikį gyventojų sveikatai. Siekiant sumažinti oro taršą, rekomenduojama įrengti elektrostatiškus kietųjų dalelių filtrus, kurių efektyvumas viršija 70 % bendro dalelių sugaudymo.

Visuomenės sveikatos saugos užtikrinimas

Įgyvendinant specialiojo plano sprendinius, visuomenės sveikatos saugai užtikrinti būtina vadovautis galiojančiais normatyviniais dokumentais:

1. HN 33:2011 – triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje;
2. HN 35:2007 – didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatų patalpų ore;
3. HN 121:2010 – kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore;
4. HN 50:2016 – visą žmogaus kūną veikianti vibracija: didžiausi leidžiami dydžiai ir matavimo reikalavimai;
5. HN 30:2018 – infragarsas ir žemadažnis garsas: ribiniai dydžiai gyvenamosiose, specialiosiose ir visuomeninėse patalpose.

Taip pat būtina laikytis kitų galiojančių teisės aktų ir normatyvinių dokumentų, reglamentuojančių visuomenės sveikatos saugą.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas

Poveikis visuomenės sveikatai dėl teršalų, kvapų, triukšmo ar kitų fizikinių veiksnių turi būti įvertinamas:

- planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo arba poveikio aplinkai vertinimo metu, vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatomis;
- statybos projekto rengimo etape.

Sanitarinės apsaugos zonos

Pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo IV skyriaus pirmojo skirsnio 52 straipsnį, sanitarinių apsaugos zonų dydžiai gamybinės paskirties objektams nustatomi vadovaujantis įstatymo nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, kad katilinėms Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nėra numatyta pareiga nustatyti sanitarinės apsaugos zonos, tokia zona šiuo atveju nenustatoma.

7. APLINKOSAUGINIŲ REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

Alytaus m. sav. teritorijoje esančiose katilinėse naudojant atsinaujinančius energijos išteklius pagaminama apie 95 % viso šilumos kiekio, likusi dalis pagaminama deginant gamtines dujas.

Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje numatyta, kad neutralaus poveikio klimatui energijos gamybos ir vartojimo technologijų vystymasis, žaliojo kurso politika ir energijos vartojimo efektyvumo didėjimas lems struktūrinį gamtinių dujų vartojimo mažėjimą po 2030 m. Įgyvendinant šilumos sektoriaus dekarbonizaciją CŠT sektoriuje, siekiama, kad AEI dalis vykdant CŠT: 2030 m. – 90 proc., 2050 m. – 100 proc.

Specialiajame plane, siekiant didinti AEI ir atliekinės šilumos dalį CŠT šilumos energijos balanse, planuojami vidutiniai (apie 10 MW galios) kietąją biomasę deginantys šilumos gamybos įrenginiai, kuriems taikomi aplinkosauginiai reikalavimai nustatyti Išmetamų teršalų iš vidutinių kurą deginančių įrenginių normose.

Pagrindinis kietosios biomasės naudojimo šilumos gamybai trūkumas, palyginti su dujiniu ar skystu kuru, yra didesnė kietųjų dalelių emisija. Ilgalakis aplinkos užterštumas kietosiomis dalelėmis gali sukelti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai, todėl kuro deginimo technologijų tobulinimas yra svarbi priemonė didinant šilumos gamybos technologijų tvarumą ir mažinant aplinkos taršą.

Nuo 2025 m. griežtėja reikalavimai kietųjų dalelių ir kitų teršalų išmetimui į atmosferą iš vidutinių kurą deginančių įrenginių. Šilumos gamybos įrenginiams, tiekiantiems šilumos energiją centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) poreikiams, Aplinkos apsaugos agentūra (AAA) gali taikyti išimtis iki 2030 m. suteikdama šilumos tiekimo įmonėms pereinamąjį laikotarpį aplinkosauginių priemonių įdiegimui.

Išmetamų teršalų iš vidutinių kurą deginančių įrenginių normos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. D1-778 „Dėl išmetamų teršalų iš vidutinių kurą deginančių įrenginių normų patvirtinimo“ (toliau – VKDĮ normos) nustato kurą deginančių įrenginių į aplinkos orą išmetamo sieros dioksido (SO_2), azoto oksidų (NO_x), kietųjų dalelių (KD) ribines vertes, jų taikymo tvarkos ir kontrolės, išmetamo į aplinkos orą šių teršalų kiekio apskaitos, mažinimo, anglies monoksido (CO) išmetamo kiekio stebėsenos ir apskaitos, visuomenei ir Europos Komisijai teikiamos informacijos reikalavimus ir taikomos vidutiniams kurą deginantiesiems įrenginiams neatsižvelgiant į naudojamo kuro rūšį. Esamiems vidutiniams kurą deginantiesiems įrenginiams: kietųjų dalelių ribinė yra 30 mg/Nm^3 ; NO_x – 650 mg/Nm^3 ; SO_2 – 200 mg/Nm^3 (vertė netaikoma tik kietąją medienos biomasę deginantiesiems VKDĮ); naujiems vidutiniams kurą deginantiesiems įrenginiams: kietųjų dalelių ribinė yra 20 mg/Nm^3 ; NO_x – 300 mg/Nm^3 ; SO_2 – 200 mg/Nm^3 (vertė netaikoma tik kietąją medienos biomasę deginantiesiems VKDĮ).

Siekiant užtikrinti aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi naujos katilinės įrengimo ir eksploatacijos metu, numatomos šios priemonės ir sprendiniai, mažinantys aplinkos oro taršą:

- *Efektyvios dūmų valymo sistemos* – elektrofiltrai (elektrostatiniai dalelių surinkėjai), veiksmingi mažinant smulkiųjų kietųjų dalelių, įskaitant $\text{KD}_{2,5}$, emisijas, bei ciklonai (multiciklonai), naudojami stambesnių dalelių atskyrimui.
- *Degimo proceso optimizavimas* – deguonies pertekliaus (O_2) kontrolė, degimo temperatūros ir režimų valdymas, siekiant visiško kuro sudegimo ir išvengiant azoto oksidų susidarymo.
- *Įrangos priežiūra ir kontrolė* – reguliari katilo, dūmų valymo įrenginių ir dūmtraukio patikra, užtikrinanti stabilų ir efektyvų įrenginių darbą.
- *Šilumos atgavimo sprendimai* – didinant katilo naudingumo koeficientą ir mažinant degimo produktų kiekį.
- *Atitiktis teisės aktams* – katilinių eksploatavimas užtikrinant nacionalinių ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų laikymąsi bei nuolatinę emisijų stebėsenos ir reguliavimo taikymą.

Dėl planuojamos naujos katilinės šilumos gamybos įrenginių deginančių kietąją biomasę veiklos gali padidėti aplinkos oro tarša, kadangi planuojamoje teritorijoje atsiras papildomas taršos šaltinis – katilinės dūmtraukis, per kurį į aplinką pateks teršalai: anglies monoksidas, azoto oksidai, sieros dioksidas ir kietosios dalelės. Planuojama ūkinė veikla taip pat susijusi su rizikos veiksniais, galinčiais daryti poveikį gyventojams ir visuomenės sveikatai: akustiniu triukšmu, oro tarša ir kvapais.

Sprendinių įgyvendinimo poveikis visuomenės sveikatai dėl cheminių medžiagų (teršalų), kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių bus vertinamas atliekant planuojamos ūkinės veiklos atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūras, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Esamoje Alytaus rajoninėje katilinėje (RK), aplinkos oro apsaugos tikslais, įrengti kondensaciniai dūmų ekonomizeriai bei vykdomas ūkio subjektų aplinkos monitoringas, kurio metu atliekami taršos šaltinių išmetamų/ išleidžiamų teršalų (azoto oksidų, kietųjų dalelių, anglies monoksido) matavimai deginant gamtines dujas ir deginant kietąją biomasę. 2024 m. atliktų matavimų rezultatai parodė, kad Alytaus RK išmetamų teršalų ribinės vertės neviršija Išmetamų teršalų iš vidutinių kurų deginančių įrenginių normų.

Alytaus m. sav. vykdomas aplinkos oro kokybės monitoringas pagal parengtą ir suderintą „Alytaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023-2028 metų programą“. Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje oro užterštumo tyrimai 2023 m. atlikti 5-iose tyrimų vietose, kuriose tirtos azoto oksidų (NO_x), azoto dioksido (NO₂), kietųjų dalelių (KD₁₀), sieros dioksido (SO₂), anglies monoksido (CO), ir lakiųjų organinių junginių (LOJ – benzeno, tolueno, etilbenzeno, m-, p-, o-ksilenų) koncentracijos. Įvertinus tyrimų rezultatus, nustatyta, kad aplinkos oro rodiklių monitoringo taškuose tiriamaisiais metų sezono laikotarpiais skaitinės vertės neviršijo aplinkos oro užterštumo normų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymas) 4 str. 3 dalies nuostatomis, Savivaldybės taryba, siekdama užtikrinti, kad ribinės ar kitos šiame įstatyme nurodytos užterštumo vertės ir pavojaus slenksčiai savivaldybės gyvenamosiose vietovėse nebūtų viršyti, savivaldybės strateginiame plėtros plane ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos plane numato aplinkos oro kokybės valdymo priemones. Įstatymo 10 straipsnio 8 dalyje nurodoma, kad kai pagal Aplinkos monitoringo įstatymą vykdomo aplinkos oro monitoringo duomenys rodo, kad savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje viršytas Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamas vidutinis vieno metų oro užterštumo azoto dioksidu ir (ar) kietosiomis dalelėmis KD_{2,5} lygis, savivaldybės taryba turi teisę priimti sprendimą toje savivaldybės teritorijoje apriboti arba uždrausti naudoti vienos ar daugiau rūšių kurą. Tam tikros rūšies kuro naudojimo apribojimu laikomas laikotarpis, kuriuo draudžiama naudoti tos rūšies kurą, ir (ar) tos rūšies kurą deginančio įrenginio techninių reikalavimų nustatymas. Vadovaujantis Įstatymo 13 straipsnio 6 dalimi, Alytaus mieste draudžiama deginti kietąjį iškastinį kurą, išskyrus atvejus, kai jis deginamas kaip technologinis kuras pramoninėse krosnyse.

8. SPECIALIOJO PLANO GALIOJIMAS

Šilumos ūkio specialieji planai atnaujinami ne rečiau kaip kas 10 metų, atsižvelgiant į šilumos ūkio plėtros priemones nurodytas Šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnyje bei įstatymo 1 straipsnyje nurodytus tikslus ir uždavinius, taip pat šilumos gamybos ir perdavimo technologijų raidą, konkurencinę aplinką, šilumos gamybos kainų tendencijas, aplinkos užterštumo pokyčius ir kitus reikšmingus veiksnius. Šilumos ūkio specialieji planai privalo būti atnaujinti ne vėliau kaip per 15 mėnesių nuo šilumos ūkio plėtros priemonių patvirtinimo ar jų pakeitimų įsigaliojimo ir atitikti Šilumos ūkio įstatymo 1 straipsnyje nurodytus tikslus ir uždavinius.

Jeigu savivaldybės institucija nesilaiko šiame įstatyme nustatytų įpareigojimų atnaujinti šilumos ūkio specialųjį planą arba jeigu tuo metu galiojantis šilumos ūkio specialusis planas ar teritorijų planavimo dokumentai neatitinka šilumos ūkio plėtros priemonių, specialieji planai ar teritorijų planavimo dokumentai taikomi tiek, kiek neprieštarauja šioms priemonėms.

BRĖŽINIAI

1 brėžinys. Sprendiniai, M 1:15 000

PRIEDAI

1 priedas. Nekilnojamosios kultūros vertybės